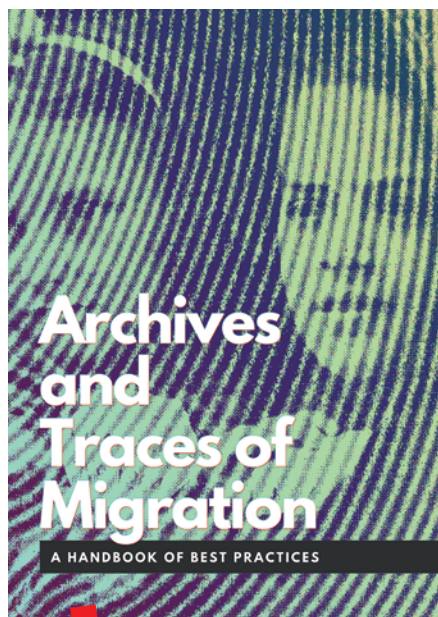

34. ICARUS konvencija i Simpozij „Archives and Traces of Migration“

34. međunarodna konferencija ICARUS-a održana je u srcu budimpeštanskog gradskog parka, u povijesnoj zgradi Mađarskoga poljoprivrednog muzeja i knjižnice, od 12. do 15. svibnja 2025. Teme na koje se ovaj znanstveno-stručni skup usredotočio bile su nadahnute europskim arhivističkim projektima, ali i širim društvenim pitanjima koja trenutno utječu na baštinske ustanove.

Skupu je uživo prisustvovalo gotovo 100 arhivista i stručnjaka iz područja kulturne baštine i održivosti, uz dodatnih 50 sudionika koji su se pridružili online. Tijekom tri dana, članovi ICARUS zajednice, predstavnici i suradnici projekata AToM i SAGA te drugi pozvani stručnjaci dijelili su svoje uvide u okviru sveobuhvatne teme: *Arhivi odražavaju izazove 21. stoljeća – Migracije i održivost.*

Izlaganja su istraživala razvoj dvostrukog identiteta arhivâ - kao čuvarâ povijesnog pamćenja, ali i kao dinamičnih ustanova koje aktivno odgovaraju na suvremene globalne probleme.

Priručnik AToM dostupan je na: https://drive.google.com/file/d/1zjsipN4IjyMJ9XmCRsLY9IWNo100U_1C/view

Sudionici AToM simpozija

Događaj je uključio i niz posjeta važnim arhivskim i kulturnim institucijama. Sudionici su tako imali priliku istražiti Arhiv Otvorenog društva, palaču Nacionalnog arhiva Mađarske na Trgu Bécsi kapu i Nacionalni muzejski centar za konzervaciju i pohranu, kao i posjetiti sjedište tvrtke ARCANUM Ltd. Ovi posjeti potaknuli su razmjenu iskustava i proširili profesionalnu perspektivu sudionika.

Dio konvencije bio je i simpozij AToM, koji se održao u šest tematskih dijelova. Svaki dio propitivao je temu migracija iz arhivske, povijesne i teorijske perspektive. U prilogima su predstavljene studije različitih slučajeva i istaknuti različiti metodološki pristupi, uz naglasak na važnost arhiva u očuvanju i tumačenju migracijskih iskustava kroz vrijeme i prostor.

Prvi dio usredotočio se na arhivsko nasljeđe povijesnih migracija. Izlagači su istraživali način na koji su tragovi mobilnosti ugrađeni u rane humanističke i useljeničke mreže u osvjet kulture tiska, arhivsko gradivo iz osmanlijskog doba u Skopju 19. stoljeća, kao i književnost koja se bavi složenosti identiteta u migracijskim kontekstima. Na primjerima djela Vassilisa Alexakisa i Predraga Matvejevića iznesena su razmišljanja o ulozi migracija u preoblikovanju osobnih i kolektivnih narativa.

Fokus **drugog dijela** preusmjeren je na dokumentiranje i analizu migracija u arhivskim istraživanjima. Radovi su se bavili izazovima koje predstavlja praćenje nasljeđa mađarskih tehničkih intelektualaca, obrascima iseljavanja iz regije Prespa u Sjevernoj Makedoniji i repatrijacijom zbirke mađarskih emigranata poput one Józsefa Szilágyija. Jedan prilog bavio se razmjenom stanovništva između Čehoslovačke i Mađarske nakon Drugog svjetskog rata, ilustrirajući tako bogate, ali složene arhivske tragove državnih migracijskih politika.

Treći dio bavio se širim arhivističkim izazovima u dokumentaciji migracija. Uvodno predavanje propitivao je kako premostiti jaz između iskustava iseljenika i arhivskih praksi. Drugi izlagači raspravljali su o institucijskom gradivu poput Fonda za iseljeničke usluge u Napuljskoj banci te istraživali inovativne načine korištenja spisa vezanih

Posjet OSA

uz razmjenu stanovništva. Prezentacije su se osvrnule i na tehnička i etička pitanja u arhivističkoj pohrani gradiva vezanog uz migracije.

Usporedo je održana i sesija posvećena židovskoj povijesti i migrantskim mrežama, u kojoj je naglašena važnost arhiva u rekonstrukciji potisnutih ili fragmentiranih narativa. Prilozi su skrenuli pozornost na prisutnost židovskih pojedinaca u zemljišnim knjigama u Kotoru, kao i na povijest Židovskog nacionalnog fonda u Mađarskoj. U ovom je kontekstu predstavljen i projekt AToM, s naglaskom na dosege i postignuća.

Peti dio vratio se migracijama u prošlosti, uz proširenje geografskog i disciplinarnog pristupa temi. Predstavljeno je istraživanje o arhivima njemačke manjine u Poljskoj, kao i inovativna izložba na društvenim mrežama, osmišljena s ciljem dijeljenja raznovrsnih priča o migracijama unutar projekta AToM. Govornici su se također osvrnuli na teorijske osnove projekta i predstavili studiju slučaja o migracijama studenata iz Dubrovačke Republike u 18. stoljeću. Istaknuto je da mobilnost oblikuje arhivske zapise i kulturnu baštinu na različite načine.

Šesti dio nastavio je s temom migracija iz perspektive arhivske prakse. Izlaganja su se bavila identitetom dijas-

pore i sjećanjem u kontekstu mađarsko-američkih odnosa, participativnim pristupima izgradnji zbirke žive povijesti te ulogom klasifikacijskih sustava u organizaciji znanja o migracijama. Jedna je prezentacija istaknula preklapanje baštine umjetnika-iseljenika s arhivskim očuvanjem i kulturnim identitetom. Nekoliko izlagača vratilo se ranijim temama, povezujući rad arhiva s osobnim narativima i javnim angažmanom.

Najzad, **sedmi dio** konferencije bavio se etičkom odgovornošću koja je uključena u arhivsko dokumentiranje raseljavanja. U glavnoj prezentaciji predstavljen je Živi arhiv izbjeglica kao participativni model za dokumentiranje prisilnih migracija. Ostali prilozi naglasili su važnost stvaranja gostoljubivih arhivskih prostora za raseljene osobe i postavili kritična pitanja o ulozi arhivista u brižnom i cjelovitom očuvanju izbjegličkih narativa.

Simpozij AToM u cjelini je bio iznimno uspješan i okupio više od 150 sudionika, uživo i online, iz Europe i šire. Tijekom tri inspirativna dana ponudio je presjek opsežnih i višeslojnih istraživanja na temu migracija kroz arhivsku teoriju i praksu. Potaknuo je značajan interdisciplinarni dijalog, predstavio inovativne arhivističke metodologije i potvrdio ključnu ulogu arhiva u oblikovanju inkluzivnih povijesnih narativa.

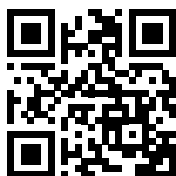
Spajajući akademske uvide, angažman zajednice i razmjenu stručnog znanja, pokazao je kako baštinske ustanove mogu kreativno i etično odgovoriti na izazove našeg vremena i pobrinuti se za to da se priče migranata sačuvaju, čuju i razumiju. ■

Tamara Štefanac, moderatorica programa

AToM izložba Mađarskog nacionalnog arhiva

■ AToM info

Svi projektne materijali dostupni su na mrežnim stranicama i društvenim mrežama:

<https://projectatom.eu/>

Virtualna izložba: <https://atomexhibition.mnl.gov.hu/>

Instagram: [@atom.exhibition](https://www.instagram.com/atom.exhibition)

X: [@AtoMexhibition](https://twitter.com/AtoMexhibition)

Facebook: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61561334499083>